

Nieuwsbrief

Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen

Jaargang 12 | Editie 1 | januari 2020

Deze nieuwsbrief staat in het teken van het kennisproject 'Meer kennis, minder gewasbeschermingsmiddelen in Oost-Groningen' van Delta-plan Agrarisch Waterbeheer (DAW).

Je leest over het doel van het project, de studiegroepen, de resultaten die zijn behaald, deelnemer aan het woord en informatie over de app 'Beslistool geïntegreerde gewasbescherming'.

De afgelopen twee jaar hebben circa dertig leden van ANOG, die betrokken zijn bij het kennisproject, bufferstroken aangelegd. Na verdubbeling van het budget zullen dit jaar in totaal zestig deelnemers aan de slag gaan om bufferstroken aan te leggen en hun kennis verbreden.

Daarnaast informatie over de volgende onderwerpen: lancering app 'BijerBij', natuurinclusieve landbouw Oost-Groningen en eerste bijeenkomst Nederland voor Europees project.

**provincie
groningen**

**Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer**

Doel kennisproject

Het kennisproject 'Meer kennis, minder gewasbeschermingsmiddelen in Oost-Groningen' is een plus op de bufferstroken, die worden aangelegd binnen het ANLb voor waterkwaliteit. De bufferstroken van drie of vier meter breed worden langs watervoerende sloten gelegd, grenzend aan gewassen (aardappels, graan en bieten) waar normaliter insecticiden worden gebruikt.

Het kennisproject heeft twee doelen:

1. Verbeteren van de waterkwaliteit en de biodiversiteit door het vergroten van kennis.
2. Het verder professionaliseren van het beheer van de akkerranden met het oog op onkruidbeheersing.

Al doende leert men

Door zelf aan de slag te gaan en jouw eigen rand te vergelijken met die van de buurman, zie je pas wat er echt gebeurt. Deelnemers monitoren bijvoorbeeld insecten, bepalen de ecologische waterkwaliteit of testen verschillende teelmethode. Dit gebeurt onder begeleiding van deskundigen, die de betekenis van de bevindingen duiden.

In studiegroepen delen de deelnemers de opgedane kennis en ervaringen over onder andere onkruidbeheersing. Hoe en wanneer heb ik gemaaid en gezaaid? Hoe ziet de rand eruit in vergelijking met die van een ander? Samen met de deelnemers bundelen we de inzichten en ervaringen. Op deze wijze ontstaat een samenhangend geheel van praktische tips en trucs, die zijn onderbouwd met wetenschappelijk onderzoek.

Samenwerking voor waterkwaliteit

Tijdens het kennisproject werken ANOG en Waterschap Hunze & Aa's intensief samen. Om het maximale resultaat te behalen, zijn er ook samenwerkingen met collega-collectieven in Groningen en Drenthe.

Studiegroep 'Functionele Agrobiodiversiteit'

Hoe herken je functionele agrobiodiversiteit, oftewel nuttige insecten? Wat heb je eraan?

Het afgelopen veldseizoen zijn zestien akkerbouwers met elkaar het veld in geweest om de functies van de bloemrijke akkerrand en nuttige insecten te leren herkennen en te gebruiken.

Onder begeleiding van Boki Luske van Louis Bolk Instituut leren de akkerbouwers welke nuttige insecten in de randen én in het gewas (granen en aardappels) leven. Hoe zien deze insecten eruit?

Pas als je het gewas induikt, blijken er veel nuttige beestjes rond te vliegen en te kruipen. Met behulp van plakvallen hebben de deelnemers geleerd hoe ze de insecten dienen te vinden en te herkennen.

Schadedrempel

Een ander belangrijk thema is het leren bepalen van de schadedrempel. De deelnemers dienen het aantal bladluizen per halm of aardappelplant te bepalen en het aantal natuurlijke vijanden in het gewas te inventariseren. Indien de verhouding tussen beiden de drempel niet overschrijdt, is het niet nodig om met chemische bestrijdingsmiddelen in te grijpen.

Wist je dat nuttige insecten juist bladluizen als voedsel nodig hebben om te kunnen overleven? Kortom, het is vooral een kwestie van leren de focus te verschuiven van alles wat je niet wilt zien in jouw gewas naar wat in het gewas aanwezig is dat juist een positief effect heeft.

Factsheets

Deze informatie over granen en aardappels is op een rij gezet in twee factsheets. Wil je hierover meer weten? Op www.anog.nl vind je alle informatie over het project of neem contact met ons op.

Studiegroep 'Waterkwaliteit'

Een van de doelen van het DAW-kennisproject is het verbeteren van de waterkwaliteit en de biodiversiteit door het vergroten van kennis. Onder begeleiding van Tauw en Waterschap Hunze & Aa's leren de deelnemende akkerbouwers de flora in de sloot te monitoren en deze informatie te analyseren om tot een conclusie te komen over de waterkwaliteit. Om het monitoren van de sloot te vergemakkelijken is de app 'SKEN je sloot' doorontwikkeld voor de akkerbouw. Met deze app is het mogelijk om de vegetatie in kaart te brengen. De deelnemers hebben dit voor vijftig trajecten uitgevoerd, waardoor een duidelijk beeld van de huidige stand van zaken is ontstaan.

Daarnaast doet deze studiegroep onderzoek naar het ecologisch slootbeheer ter verbetering van de flora en fauna, en om te testen wat wel en niet werkt. Wordt met deze aanpak wel in alle sloten het gewenste effect bereikt? De deelnemers hebben een aantal sloten onderworpen aan ecologisch beheer door een deel van de sloten niet te maaien voor de winter. Met name voor macrofauna is het belangrijk om te onderzoeken wat leeft op de rand van het water en het land.

meten van waterdiepte met een handige hark

Studiegroep 'Onkruidbeheersing'

Het derde doel van het project is het verder professionaliseren van het beheer van de akkerranden met het oog op onkruidbeheersing.

Tien akkerbouwers zijn dit jaar gestart met het meten van de effecten van verschillende teeltmethodes op het onkruid in de akkerranden. Aangezien de problemen (= het onkruid) en de mogelijkheden sterk variëren, zijn de metingen verricht op zowel zand als kleigrond. Uit de metingen zijn de volgende resultaten naar voren gekomen:

- In het najaar (2018) zorgt het inzaaien op zandgrond voor minder onkruid. Doordat het bloemengewas in het voorjaar een groeiwoersprong heeft, heeft onkruid minder kans om op te komen. Op deze randen is met name melde veel minder aanwezig.
- Op kleigrond lijkt de voorjaarsinzaai het beste resultaat te geven.

Beheermethode rand

Wat kun je doen indien het onkruid toch overwoekerd? De tien akkerbouwers zijn verschillende beheermethodes aan het testen om op deze vraag antwoord te kunnen geven. Op het juiste moment de akkerranden maaien, bijvoorbeeld bij melde, zou een belangrijke methode kunnen zijn. We zien een

grote uitdaging in het beheren van de hardnekkige (wortel)onkruiden, waaronder duist en bijvoet.

Ook dit jaar onderzoekt de studiegroep hoe het beheren van de akkerranden kan worden geprofessionaliseerd. Onderwerpen zoals het effect van slootvuil, het maaimoment en de maaihoogte zullen nog verder worden onderzocht.

DAW-deelnemer Berend Jansema: "leerzame jaren"

Naar aanleiding van het project 'Meer natuurlijke vijanden in het gewas' heeft Berend Jansema in 2018 de eerste bufferranden langs zijn gewassen aangelegd. Hij kijkt terug op twee leerzame jaren, waarin hij heeft geleerd hoe de natuurlijke vijanden zijn te herkennen en de schadedrempel is te bepalen.

Het voorkomen van uitspoeling is niet de belangrijkste motivatie voor Berend: "Ik werk altijd nauwkeurig en gebruik Drift Reducerende Technieken, waardoor er geen uitspoeling naar de sloot voorkomt." De positieve uitstraling van de landbouw vindt hij erg belangrijk. "Voor burgers is het op deze manier goed zichtbaar, dat wij als akkerbouwers bezig zijn om uitspoeling te voorkomen."

In de titel van het project 'Meer kennis, minder gewasbeschermingsmiddelen' kan Berend zich zeker vinden. "Door deel te nemen in de studiegroepen ga je nog bewuster aan het werk met deze thema's," aldus Berend. Mede door de kennis die hij heeft opgedaan, heeft hij de afgelopen twee jaar geen insecticiden gebruikt tussen de aardappels. Of dit nu precies komt door de bloeiende bufferranden rondom de percelen of het leren werken met schadedrempels, weet hij niet zeker. Een feit is dat standaard doormengen van insecticiden er niet meer bij is voor Berend. Alleen voor de coloradokever heeft hij nog wel een bespuiting moeten uitvoeren.

Ook dit jaar heeft Berend bufferranden langs zijn gewassen liggen en gaat hij weer fanatiek aan de slag binnen de studiegroep.

rand naast een perceel aardappelen

Ontwikkeling beslistool geïntegreerde gewasbescherming

In oktober is ANOG gestart met de ontwikkeling van een 'Beslistool geïntegreerde gewasbescherming' in de vorm van een app. Het doel van deze app is het ondersteunen van de keuze in gewasbescherming in het veld, naast de ontwikkelde factsheets.

Onderwerpen die in de app komen te staan zijn:

- Geïntegreerde plaagbeheersing waarbij de boer ter plekke advies krijgt, rekening houdend met het gewasstadium en de weersomstandigheden.
- Het beter inzichtelijk maken van effecten, risico's, toepassingsmogelijkheden en bedrijfseconomische consequenties van gewasbeschermingsmiddelen.
- Opgedane praktijkkennis en ervaring rondom de teelt van akkerranden.

De beslistool wordt op dit moment gebouwd voor granen en wordt in het aankomende veldseizoen getest. Afhankelijk van de resultaten breiden we de tool uit voor meer gewassen.

Voor de ontwikkeling van de app wordt samengewerkt met Louis Bolk Instituut, CLM, De Ontwikkelfabriek en Aequator.

foto: M. van Velzen / soldaatje

Lancering app 'BijerBij'

Met trots kunnen wij vertellen dat de app BijerBij op 27 maart wordt gelanceerd! De afgelopen periode stond in het teken van de testfase. We hebben veel nuttige en bruikbare feedback mogen ontvangen. Momenteel wordt hard gewerkt om alle feedback te verwerken en de app gereed te maken voor de lancering.

Ook de ontwikkeling van proeftuinen heeft niet stilgestaan. Inmiddels hebben in drie dorpen in de provincie Groningen de dorpsbewoners de handen ineengeslagen om te werken aan een bij-vriendelijk dorp. Samen met de dorpsbewoners van Bedum, Nieuwolda en Midwolde hebben we het afgelopen jaar onder andere bloemperken en bijenhôtels gerealiseerd. Dit jaar gaan we ons inzetten om ook de stad Groningen bij-vriendelijker te maken.

De app BijerBij is vanaf 27 maart 2020 beschikbaar! Download jij hem ook als natuurliefhebber?

logo app 'BijerBij'

Natuurinclusieve landbouw Oost-Groningen- Verdiepingsrapport door ANOG & Aequator groen & ruimte

Op 21 november organiseerde de Gemeente Oldambt samen met LTO Noord en de provincie Groningen de bijeenkomst Stoer & Bruisend Platteland met als thema 'Natuurinclusieve Landbouw'. Verschillende sprekers belichtten dit thema. Bas Volkers van het ministerie van LNV schetste het rijksbeleid, Ger Evenhuis vertelde over de impact van grondruil op zijn bedrijf en Sanne Heijting presenteerde de resultaten van de recente studie die ANOG met Aequator in opdracht van de provincie Groningen heeft uitgevoerd. In deze studie staat de vraag 'Hoe kan Natuurinclusieve landbouw breder geïmplementeerd worden in Oost-Groningen?' centraal. Samen met agrariërs en ecologen zijn in dit verdiepingsrapport tien natuurinclusieve maatregelen geprioriteerd op de onderdelen: Praktische inpasbaarheid, Bedrijfseconomische inpasbaarheid en Ecologisch effect.

In het rapport worden verschillende aanbevelingen gedaan voor proeftuinen om natuurinclusieve landbouw beter geïmplementeerd te krijgen. Deze aanbevelingen zijn:

- Pilots met goed inpasbare maatregelen, waarin aan oplossingen voor knelpunten, zoals veronkruiding, wordt gewerkt.
- Het combineren van maatregelen, zoals NKG en groenbemesters.
- Een verkenning van een regionale proeftuincoöperatie rondom de eiwitketen.
- Het opschalen van goed lopende maatregelen, zoals bufferstroken om de waterkwaliteit te verbeteren.

Na afloop van de presentatie werd het rapport aangeboden aan de provincie Groningen met als doel om de opgedane kennis uit het rapport mee te nemen in de vervolgstappen over natuurinclusieve landbouw.

Het rapport is beschikbaar via www.anog.nl/prioriteren-van-natuurinclusieve-maatregelen-met-en-voor-de-praktijk en op verzoek verkrijgbaar als een papieren versie.

Colofon

Dit is een uitgave van ANOG

Lageweg 14c
9698 BN Wedde

t. 0597-726966
e. info@anog.nl
i. www.anog.nl

Eerste bijeenkomst Nederland voor Europees project

ANOG is partner in het Europese project 'Contracts2.0'. Doel van het project is om bestaande ANLb-contracten te evalueren en te komen tot verbeteringen. In Nederland focussen we ons op de contracten tussen boer, ANOG en overheid. Hiervoor is vanuit verschillende lidstaten veel belangstelling.

Op 4 december vond de eerste bijeenkomst, georganiseerd in samenwerking met BoerenNatuur en de WUR, plaats in Westerlee. Voor deze bijeenkomst waren een aantal ANOG leden en gebiedspartijen zoals Staatsbosbeheer en Landschapsbeheer Groningen uitgenodigd.

De bijeenkomst stond in het teken van kennismaken, uitleg over het project en een brainstormsessie over het ANLb/collectieve stelsel. De brainstormsessie biedt eerste inzichten in de huidige manier van werken en wensen voor de toekomst. De bijeenkomst was voor allen zeer nuttig en is de basis voor de komende drie jaren. In januari vindt de tweede bijeenkomst plaats met beleidsmedewerkers van de provincie Groningen en Waterschap Hunze & Aa's.

Agenda

- Algemene Ledenvergadering op 25 februari aanvang 20.00 uur, Dorpshuis te Wedde. Spreker de heer A. Datema, voorzitter BoerenNatuur.

